

Handläggare: Göta Sandin
Telefon: 08-508 03 294

Kvalitetsredovisning för Spånga-Tensta förskolor verksamhetsåret 2008/2009

Förutsättningar

Verksamheten har bedrivits vid 21 förskoleenheter med tillhörande familjedaghem och 4 öppna förskolor. Under året har en allmän förskola med särskild språkinriktning avvecklats på grund av kraftigt sjunkande barnantal. För varje förskoleenhet har en förskolechef ansvarat. Vid fyra av enheterna har man delat ledarskap. Enheterna är fördelade på 47 olika adresser med totalt 134 avdelningar.

Antal barn, som beräknas utifrån det genomsnittliga antalet från två mättillfällen, mars och september, har minskat med 14 barn sedan 2008.

Antal barn

År	Antal barn
2007	2095
2008	2128
2009	2114

Antal avdelningar som understiger 14 barn/avdelning är 26 avdelningar.

1 barngrupp 1-3 år överstiger 14 barn för att i möjligaste mån tillmötesgå föräldrars önskemål

För åldersgruppen 4-5 år är det två avdelningar av totalt 35 där barnantalet överstiger 18 barn. Antal avdelningar som understiger 18 barn/avdelning är 21 avdelningar.

Planeringen av en utbyggnad motsvarande 2 avd. har avbrutits då utökat antal barn blev mindre än förväntat. Vilket resulterade i att en enhet överskred gruppstorlek med ett barn. Ytterligare en enhet har ett barn fler än 18 för att tillgodose föräldrars val av förskola.

Andelen flerspråkiga barn i Spånga-Tensta förskolor har en variation på 2% - 100%.

Andel flerspråkiga barn

År	Andel flerspråkiga barn
2007	58%
2008	64%
2009	64%

Behörig personal

Vid stadsdelens smågruppsavdelningar, som är avsedda för barn i behov av särskilt stöd, finns utbildade specialpedagoger. Andelen förskollärare är 41,7 % vilket är en ökning med 4,9 % jämfört med föregående år. Pedagogisk personal som arbetar i barngrupp är 443 personer. Av dessa är 184,87 tjänster förskollärare. Den positiva avvikelsen tror vi bland annat kan bero på stadsdelens medvetna satsning på kompetensutveckling av förskolans medarbetare, vilket bidrar till att stadsdelens förskoleverksamhet är attraktiva arbetsplatser.

Andel förskollärare

År	Andel förskollärare %
2007	34,4
2008	36,8
2009	41,7

Flerspråkig personal

Andelen flerspråkig personal i stadsdelens förskolor ligger mellan 3% - 100%. Samtliga förskolor i Spånga-Tensta har personal som är flerspråkig.

Personaltäthet. Antal barn i genomsnitt per anställd årsarbetare verksamma i barngrupp har ökat i jämförelse med föregående år.

Personaltäthet

År	Antal barn per årsarbetare
2007	4,7
2008	4,7
2009	5,1

Systematiskt kvalitetsarbete

Förskolorna i Spånga-Tensta är enligt regeringens förordning (1997:702, 2001:649) skyldiga att upprätta en kvalitetsredovisning för verksamheten. Kvalitetsredovisningen ska vara framåtsyftande och ligga till grund för enhetens utvecklingsarbete och nästkommande års verksamhetsplan. Avdelningsledningen har gjort en samlad bedömning av förskoleverksamheten i Spånga-Tensta utifrån enheternas kvalitetsredovisningar och andra uppföljningar.

I arbetet med att formulera mål, beskriva arbetsätt, följa upp resultat, analysera och ta fram tydliga och relevanta åtaganden för brukarna, har varje enhet haft dialog med avdelningsledningen samt genom besök och uppföljningar av avdelningens utvecklingsstrateg på de 21 enheterna och vid regelbundna förskolechefsmöten. Förslag till åtagande bedöms i dialog med enheten av avdelningsledningen innan de som en del i enhetens verksamhetsplan fastställs. Förskolorna följer avdelningens årshjul för kvalitetsarbete vilket är en del i stadens ledningssystem ILS.

Samtliga förskolor har följt stadens skrivanvisningar och använt den skrivmall som finns tillgänglig för kvalitetsredovisningen i ILS-web. Förskolornas kvalitetsredovisningar i år håller generellt en mycket högre kvalitet än föregående år framförallt inom områdena resultat och analys av måluppfyllelse.

9 enheter har deltagit i utbildningsförvaltningens satsning ”Lokalt kvalitetsarbete. Fortsatta satsningar på resultat och analysarbete under nästkommande läsår kommer att ske i samband med kvalitetsseminarier med avdelningsledning och förskolechefer, i dialog och analysseminarier med skolborgarråd, stadens förnyelseavdelning och kvalitetsavdelning, stadsdelsdirektör samt genom utbildningsförvaltningens fortsatta satsning ”Lokalt kvalitetsarbete.”

En förskoleenhet har efter avdelningens bedömning nominerats till stadens kvalitetsutmärkelse. Ett resultat av det systematiska kvalitetsarbetet som visar sig i ett gott exempel.

Verksamhetens mål och bedömningsgrunder

Förvaltningen har i kvalitetsredovisningen för Spånga-Tensta förskolor 2008-2009 utgått från måluppfyllelse enligt läroplanen, kommunfullmäktiges budget, stadsdelsnämndens verksamhetsplan och förskoleplan för Stockholms stad.

Bedömningen grundar sig på:

- Enheternas kvalitetsredovisningar
- Den kontinuerliga dialogen med enheterna, på chefsmöten, pedagogiska forum, i nätverken, vid samverkanskonferenser och vid uppföljningsbesök
- Enheternas arbete med verktyget Självvärdering

- Enheternas brukarundersökningar
- Stadens brukarundersökning 2009
- Inspektionsrapporter
- Särskilda satsningar på att utveckla barns lärande inom områdena matematik, naturvetenskap och flerspråkighet

Analys av resultat samt bedömning av måluppfyllelse

Förskolornas förhållningssätt är att se alla barn som kompetenta och resursstarka individer. Barnets perspektiv är alltid i fokus och den vuxne är i dialog med barnet, erbjuder barnet utmaningar och stimulerar barnets egen problemlösningsförmåga. Verksamheterna genomsyras av ett öppet och demokratiskt klimat. Barnen får vara delaktiga i de dagliga rutinerna och får påverka sin lärandemiljö, både inomhus och utomhus.

Förskolorna arbetar flexibelt och förändrar verksamheten utifrån mångfalden av barns sätt att lära och utifrån barnens skilda behov. Samarbetet med hemmen för att skapa bästa möjliga förutsättningar för barns trygghet, lärande och utveckling prioriteras. Övergången till grundskolan planeras och genomförs enligt stadsdelens egna riktlinjer.

Stadsdelens förskolor representerar olika pedagogiska inriktningar såsom; Freinet, Musik, rytmik och rörelse, Naturvetenskap, Natur och miljö och Reggio Emilia.

Redovisningen följer de fem målområden som lyfts fram i stadens anvisningar och beskriver för varje område analys av resultat samt bedömning av måluppfyllelse.

- **Normer och värden**

Resultat, bedömning och analys

Förskolorna utvecklar arbetet med Likabehandlingsplanen konkret i verksamheterna. Enheternas likabehandlingsplaner följer strukturen; syfte, mål, åtgärder, uppföljning och revidering. Förskolornas medvetna satsning på att implementera likabehandlingsplanen i det dagliga arbetet har lett till en ökad förståelse bland de vuxna för att motverka kränkningar på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion, sexuell läggning och funktionshinder.

En mångårig och målmedveten satsning på värdegrundsfrågorna i stadsdelens förskolor har gett tydliga resultat. Positivt är att förskolorna så medvetet och systematiskt fortsatt sitt utvecklingsarbete inom området barns sociala och emotionella kompetens. Verksamheterna genomsyras av synen på barn som kompetenta och utrustade med många olika kompetenser och förmågor.

Pedagogerna satsar mycket tid på att reflektera över sitt dagliga arbete vilket har ökat medvetenheten kring barnsyn och förhållningssätt.

En ökad förståelse och kunskap om det mångkulturella skapas genom att ta tillvara den kompetens som både personal, föräldrar och barn besitter. Enheterna strävar efter att integrera kulturmöten på ett naturligt sätt i det pedagogiska arbetet.

Barns olikheter ses som en tillgång. Det inkluderande synsättet har ökat när det gäller att integrera alla barns olika behov i det pedagogiska arbetet. Ansökningarna till stadsdelens specialavdelningar fortsätter att minska. Sannolikt har förskolornas medvetna värdegrundsarbete också haft stor betydelse för barn i behov av särskilt stöd. Stödenhetens vägledande stöd i arbetet med barn i behov av särskilt stöd bidrar till en ökad möjlighet att inkludera alla barns behov i det dagliga arbetet.

De vuxnas förhållningssätt är ett tillåtande arbetssätt som bygger på alla barns lika rättigheter. Närvaron av vuxna som möter barnens utmaningar har gett en ökad trygghet bland barnen. Öppna och respektfulla möten gentemot varandra och barnens föräldrar bidrar till en ökad trygghet för barnens vistelse på förskolan. Förskolorna når en hög måluppfyllelse genom att utveckla verksamheterna utifrån varje barns behov och förutsättningar.

Föräldrar uttrycker sig positivt om värdegrundsarbetet i verksamheterna bl a i de enkäter som förskolorna genomfört. Förskolorna beskriver ett nära samarbete med föräldrarna när det gäller utvecklingen av värdegrundsarbetet. Enheternas medvetna arbete med att fokusera på allas lika värde och jämlikhetsfrågor leder till att genusperspektivet är en självklar del i det dagliga i sitt arbete.

- **Utveckling och lärande**

Resultat, bedömning och analys

Förskolornas lärande inom miljö präglas av att rummen utmanar barnens kreativitet och nyfikenhet. Barnen blir kreativa problemlösare genom att den pedagogiska miljön inbjuder till detta. Utomhusmiljön förändras ständigt utifrån barnens behov och utrymme för lek. Flera förskolor har i samråd med föräldrar öppnat utomhus på morgnarna för att barnen ska ges ytterligare utrymme för fri lek. Den pedagogiska miljöns utformning både inomhus och utomhus har lett till att barnen ges större möjlighet att välja aktivitet och material. Förskolorna når en hög måluppfyllelse inom detta område eftersom det sker en ständig utveckling av den pedagogiska miljön.

Barnens språk- och identitetsutveckling har stärkts vilket påvisas genom pedagogernas observationer, pedagogiska diskussioner, barnintervjuer, analys- och

mätmetoder och dokumentationer. Pedagogernas medvetna arbete i att observera och analysera flerspråkiga barns språkutveckling har resulterat i att de ser att barnens förmåga att uttrycka sig på svenska har ökat. Det lustfyllda lärandet lockar barnen till att uttrycka sig på svenska vilket bidrar till att barnens ordförråd och begreppsinsläring stärks. Barnens kognitiva och språkliga nivå har utvecklats genom att barnen utmanas i att argumentera och beskriva händelseförlopp. Musiklekar, rytmik, rörelse och dramalek har också medverkat till en förbättrad kroppsuppfattning, koordination och kommunikativ förmåga och språkpedagogerna är en viktig resurs i detta arbete. Språkpedagogerna beskriver i sina kvalitetsredovisningar att barngruppernas pedagoger genom återkommande handledning utvecklat sitt språkutvecklande arbetssätt. Förskolornas pedagoger uttrycker att språkpedagogerna bidragit till att de ökat sin kompetens inom området att främja barns språk- och identitetsutveckling samt att de blivit tryggare i sin roll som pedagogiska ledare i barngrupperna.

Pedagoger som deltagit i performansanalyskurs /språkutvecklingsanalys/ uttrycker att de fått en arbetsmodell för att kunna följa varje barns utveckling av det svenska språket och se till varje barns språkbehov utifrån en helhetssyn på barns lärande. Förskolornas satsning på kompetensutveckling inom området att analysera barnens andraspråksutveckling har gett tydliga resultat och satsningen kommer att fortsätta nästkommande år.

Arbetet med att utveckla de språkliga miljöerna och att höja språkmedvetenheten bland pedagogerna genomsyrar alla verksamheter men arbetet måste fortsätta att utvecklas. Det språkutvecklande arbetssättet att utmana och stödja barnen i deras språkutveckling är ett prioriterat utvecklingsområde även nästkommande år.

Den pedagogiska dokumentationen har utvecklats som ett verktyg i att följa barns läroprocesser. Förskolornas satsningar på kompetensutveckling inom området pedagogisk dokumentation fortsätter. Denna dokumentation tydliggör verksamheten för föräldrar och andra besökare. Goda exempel på användningen av portfoliopärmar för att visa på barnets utvecklingsprocess finns men detta arbete behöver förfinas och utvecklas. Medvetenheten om att använda pedagogisk dokumentation av inlärningsprocesser har ökat, men eftersom det upplevs som svårt att synliggöra själva processen i dokumentationen, pågår ständig kompetensutveckling inom området.

Satsningen på regelbunden handledning i hur personalen på ett mer medforskande och vägledande sätt ska kunna visa barnen på nya möjligheter i inlärningsprocessen bör fortsätta. Ett tydligt stöd i detta arbete är den pedagogiska handledning som är pedagogistans speciella kompetensområde. Det pedagogiska ledarskapet har fått en mer framträdande roll i strävan att nå en högre måluppfyllelse i verksamheterna. Måluppfyllelsen är hög inom området utveckling och lärande och förskolorna arbetar metodiskt med reflektion som ett verktyg i analysarbetet för att nå en högre måluppfyllelse.

Förskolorna har tydligt utvecklat området modersmål i förskolan genom att inkludera de flerspråkiga pedagogernas kompetens i det dagliga språkutvecklande arbetet och en tydlig utveckling av barnens modersmål har skett. Stadsdelens förskolor finns representerade i stadens nätverk "Flerspråkiga barn i förskolan" och förskolorna har ett eget nätverk med modersmålspedagoger som träffas regelbundet. Riktlinjer för flerspråkiga barns språk- och kunskapsutveckling används i flera förskolor och är ett stöd för arbetet med de flerspråkiga barnen. Modersmålspedagogerna utvecklar sitt arbete genom erfarenhetsutbyte med varandra i stadsdelen vilket leder till att rollen som modersmålspedagog stärks. Trots det medvetna arbetet med att utveckla modersmålet i förskolan återstår arbetet med att tillgodose utvecklingen av en del minoritetsspråk eftersom det inte finns tillgång till modersmålspedagoger i tillräcklig omfattning.

Flera förskolor framhåller att barnens självförtroende och kommunikativa förmåga har ökat. Detta är bland annat ett resultat av pedagogernas medvetna förhållningssätt att ge barnen talutrymme, föra en dialog och lyssna aktivt på barnen samt stödja samtal mellan barnen. Flera förskolor redovisar att de äldre barnen kan bokstäver och alfabet, flera barn har knäckt läskoden. De yngre barnen kan identifiera bokstäver och känner igen sitt namn vilket är ett resultat av att förskolornas väggar pryds av bokstäver, alfabet, ord, text och bild. Verksamheternas läshörnor främjar barnens nyfikenhet för den skriftspråkliga världen och skönlitteraturen är en självklar del i det pedagogiska arbetet. Barnen behärskar matematiska spel och kan utföra olika matematiska problemlösningar i de vardagliga rutinerna. Barnens intresse för matematik har ökat under året och utvärderingar visar att "matteverkstan" i Tensta bibliotek bidrar starkt till den utvecklingen och att de flesta förskolor har inrättat egna "matteverkstäder." Området matematik i förskolan är ett fortsatt utvecklingsområde för samtliga förskolor.

Förskolorna påvisar att barnen blivit mer medvetna om kompostering och har större kunskap om naturens kretslopp och barnen visar ett större intresse för natur och miljö. Hälsöfrämjande aktiviteter integreras tydligt i verksamheternas arbete. Lek och rörelse samt fruktmellanmål dagligen är prioriterade områden för barns hälsa och välbefinnande. Ekonomipersonal har lärt sig mera om betydelsen av väl sammansatt kost för barn genom att de deltar i regelbundna köksmöten och seminarier om barns hälsa. Stadsdelens nätverk med förskolechefer och ekonomipersonal har regelbundna möten för att öka medvetenheten i arbetet med barns kost och hälsa.

Under året har två förskolor fått utmärkelsen "Grön flagg" för ett målinriktat och genomtänkt arbete för barns lärande om natur och miljö.

- **Barns inflytande**

Resultat, bedömning och analys

Förskolornas bedömningsgrunder för måluppfyllelsen inom området barns inflytande är bland annat observationer, barnintervjuer, utvecklingssamtal och barnenkäter.

Barnen tar för sig och deras kreativitet och fantasi flödar. Barn får skapa utifrån sina egna idéer och genom demokratiska beslut lär sig barnen att förhandla. De är vetgiriga, påhittiga och diskussionslystna. Barnen blir också mer motiverade och entusiastiska när deras förslag och idéer förverkligas och barnens inflytande över sitt eget lärande ökar. Genom att ha lättillgängligt material som barnen själva kan välja blir barnen mer delaktiga i sitt lärande. Barnen är medvetna om sin egen betydelse i verksamheten och hur de kan påverka sin dag. Barn som får introducera nya barn i verksamheten, har en stor tilltro till sina möjligheter att bestämma och ta ansvar, och de vet vem verksamheten är till för.

Barnen har känt sig viktiga och betydelsefulla när pedagogerna genomfört barnens förslag. Det har uppmuntrat dem att komma med nya förslag. Pedagogerna har arbetat utifrån barnens intressen och behov och barnens inflytande har ökat med stigande ålder och mognad. Fokus på att barnen skall känna sig delaktiga i samvaron på förskolan har bidragit till att barnen hjälper och stödjer varandra. Barnen blir trygga i sin vardag genom att de vet vad som förväntas av dem och deras nyfikenhet och lust att lära stimuleras.

Barnet är delaktigt i överlämningsprocessen förskola/förskoleklass och samtalar kring sitt lärande och sin portfoliopärm.

Några förskolor har provat en form av barnråd för att uppmuntra barnen att bli mer delaktiga i den dagliga verksamheten.

Utifrån de beskrivna arbetssätten och resultaten har förskolorna tydligt utvecklat området "barns inflytande". De resultat som beskrivs kring barns delaktighet är synbara, men kan förbättras. Formerna för inflytande finns men bör utvecklas. Detta är processer som tar tid, att tillägna sig en förändrad barnsyn är inte alltid lätt. Pedagogerna behöver kompetensutveckling och en ökad medvetenhet kring barns delaktighet under nästkommande år.

Förskolorna måste tydligare nå ut till föräldrarna hur de arbetar med barns inflytande och delaktighet i förskolan. Vid några förskolor är det en hög förnöjsamhet bland föräldrarna över barns inflytande i förskolan. Inom detta område kan förskolorna lära av varandra i sin strävan att nå en högre måluppfyllelse.

- **Förskola och hem**

Resultat, bedömning och analys

Värdet av en fungerande dialog med föräldrarna framhålls av många förskolor. Verksamheterna har upprättat en bättre dialog vid utvecklingssamtalen än tidigare genom att ge föräldrar möjlighet att förbereda sig vilket en större andel av föräldrarna också gör. Utvecklingssamtalen har därmed större fokus på barnens lärprocesser än tidigare. Pedagogernas flerspråkighet är en stor tillgång i samarbetet och dialogen med föräldrarna. Förskolorna är lyhörda för föräldrars behov av att använda sitt modersmål i kommunikationen med förskolan och detta förhållningssätt främjar även barnens modersmålsutveckling.

Den föräldraaktiva invänjningen uppskattats av föräldrar och de uppger att de är trygga att lämna sina barn i förskolan, då de haft insyn och varit delaktiga i verksamheten. God kommunikation upplevs som en förutsättning för en bra samverkan för inflytande och delaktighet. Flera förskolor redovisar att vid en ökad tillgänglighet för föräldrarna så ökar föräldrarnas intresse av att vara mera delaktiga i verksamhetens utformning.

Synpunkter från föräldrar, positiva som negativa och i olika former stärker dialogen och samarbetet med föräldrarna och bidrar till att området utvecklas. Regelbunden föräldrainformation på olika sätt från förskolechef och pedagoger uppskattas av föräldrarna och bidrar till att öka deras intresse och delaktighet.

Jämfört med tidigare år finns det en större medvetenhet om värdet av inflytande från föräldrar kring det pedagogiska innehållet. Flera förskolor har provat olika modeller och lyckats väl med att utveckla föräldrasamverkan och föräldrars reella inflytande. Föräldrar är delaktiga i den dagliga verksamheten men arbetet med att på ett bättre sätt involvera föräldrarna i förskolornas mål, arbetssätt och kvalitetsarbete ska utvecklas. Förskolorna fortsätter att arbeta för och utveckla en god och aktiv föräldrasamverkan.

- **Samverkan med förskoleklassen, skolan och fritidshemmet**

Resultat, bedömning och analys

Flera förskolor har ett förtroendefullt samarbete med skolan för att stödja barnens livslånga lärande. Ett mera tydligt samarbete har under året utvecklats mellan stadsdelens förskolor och grundskolor i syfte att utveckla den ”röda tråden”. Detta har lett till att samverkan förskola – grundskola tydligt formerats. Förskolechefer har tillsammans med skolläring planerat gemensamma studiedagar för

förskolepersonal och skolpersonal. Personalen från förskola och skola har träffats regelbundet för pedagogiska diskussioner.

Genom utbyte av kunskaper och erfarenheter skapas ökad förståelse för barnens behov så att varje barn får hjälp att klara sin nya skolmiljö. Skolförberedelsen börjar den dag barnet börjar i förskolan och övergången från förskola till grundskola ska vara väl förberedd av förskolans och skolans pedagoger

Samverkan fungerar väl och samtliga förskolor uttrycker att en tydlig utveckling har skett jämfört med tidigare år. En kontinuitet i arbetet måste säkerställas för att öka dialogen mellan föräldrar, förskola och skola. Därför anordnar avdelningsledningen årligen samverkanskonferenser. Stadsdelens riktlinjer för samverkan förskola, förskoleklass, fritidshem och skola ger en grund för att stödja barnets livslånga lärande.

Nämndens samlade analys av kvalitetsredovisningen och förslag till åtgärder för utveckling

Medvetenheten om styrdokumentens betydelse för förskolans uppdrag är hög. Områden med låg måluppfyllelse beskrivs som självklara utvecklingsområden. Verksamhetens mål återfinns i läroplanen för förskolan (Lpfö98), förskoleplan för Stockholms stad, stadsdelens verksamhetsplan samt de mål och åtaganden som förskolorna formulerat i sina verksamhetsplaner. Stadsdelens förskolor håller hög kvalitet och uppfyller målen i läroplanen och de kommunala styrdokumenterna i hög grad. Till grund för bedömningen ligger avdelningsledningens dialog med enheterna, uppföljning och enheternas kvalitetsredovisningar.

Stadsdelsnämndens mål för verksamhetsområdet förskola har varit;

Barns språkutveckling, kommunikationsförmåga, identitet och självkänsla ska stärkas och lägga grund för det livslånga lärandet.

Under året har förskolan utvecklat och fördjupat arbetet i att observera och analysera barnens språkutveckling. Kompetensutveckling inom området att analysera barnens språkutveckling är ett fortsatt prioriterat område nästkommande år.

Språkutvecklande aktiviteter har resulterat i en ökad kommunikationsförmåga, identitet och självkänsla hos barnen. I arbetet med språkutveckling är avdelningens språkpedagoger en viktig resurs och ett stöd för pedagogerna att utveckla arbetet med att främja barnens språkutveckling.

Barns olika förmågor ska upptäckas tidigt och stöd ska ges till barn i behov. Förskolorna har rätt kompetens för att tidigt upptäcka barns olika behov och förmågor och utforma individanpassade insatser i en nära samverkan med avdelningens stödenhet. Förskolorna har ett inkluderande arbetssätt vilket leder till

en gynnsam utveckling för barnet. Förskolorna efterfrågar den specialistkompetens som avdelningens stödenhet besitter. Samarbetet mellan förskolorna och stödenheten säkerställer kontinuiteten och kvaliteten av insatserna för varje barn i behov av särskilt stöd.

Förskolornas medarbetare är välutbildade för sitt uppdrag.

Förskolorna har ett kompetensutvecklingsprogram som på ett systematiskt sätt stärker medarbetarna att genomföra sitt uppdrag. Insatserna planeras och genomförs i nära samarbete med avdelningens utvecklingscentrum. Bland annat pågår vidareutbildning av barnskötare till förskollärare, vidareutbildning av pedagoger inom bl.a naturvetenskap, matematik och språkutveckling samt avdelningens eget ledarskapsprogram, Quintennialutbildning, för förskolechefer.

Inom området barn i behov av särskilt stöd har utbildning genomförts med syfte att medarbetarna i den ordinarie verksamheten ska ha den kompetens som behövs för att möta varje barns enskilda behov.

Pedagogisk grundsyn är en utbildning för arbetslag som genomförs av utvecklingscentrum. Arbetslag från 20% av enheterna har under året genomgått utbildningen motsvarande 3 högskolepoäng. Utbildningen har stärkt pedagogernas medvetenhet om sitt uppdrag. Utbildningen fortsätter med nya arbetslag 2009-2010.

Under perioden har en högskolekurs om konflikthantering genomförts på utvecklingscentrum. Deltagande förskollärare har genom konkreta övningar erbjudits modeller för bemötande vid konfliktsituationer. Ny kursomgång startar under hösten 2009.

Avdelningens utvecklingscentrum, stödenhet, språkpedagoger, lilla fältskolan och friluftspedagog med fokus på pedagogisk utemiljö är gynnsamma förutsättningar för att stärka medarbetarnas kompetensutveckling. Avdelningsledningens stöd till förskolechefer i verksamhets- och driftsfrågor och uppföljningar både enskilt och i grupp bidrar till att underlätta arbetet för att genomföra sitt uppdrag.

Självvärdering

Samtliga enheter har under våren provat på verktyget för Självvärdering. Sex olika områden inom Utveckling och lärande är graderade i sex olika nivåer utifrån en progression av verksamhetens kvalitet.

Sammantaget uttrycker förskolorna att verktyget sätter fokus på verksamhetens kvalitet samt visar på nödvändiga förbättringsområden.

Brukarundersökningen år 2009

I den web-baserade stadsövergripande brukarenkäten som genomfördes under senare delen av 2009 var svarsfrekvensen för Spånga-Tensta förskolor 22%. Stadens snitt låg på 24%. 77% av brukarna i Spånga-Tensta förskolor som svarat var mycket nöjda med förskolorna ur ett helhetsomdöme. Motsvarande siffra för staden totalt var 80%.

Flera enheter som genomfört egna föräldraenkäter har fått en svarsfrekvens på mellan 73% - 90%. Föräldrarna är mycket nöjda med verksamheternas kvalitet men efterfrågar en mer tydlig kommunikation med förskolorna. Detta är ett område som berörda enheter vidtagit åtgärder för att utveckla under nästkommande år.

Barnomsorgsgarantin

Stadsdelen har kunnat uppfylla barnomsorgsgarantin. För att fortsatt kunna uppfylla barnomsorgsgarantin och med hänsyn till kösituationen i området Bromsten i Spånga, planeras en utbyggnad av förskoleverksamheten med en 6 avdelnings-förskola.

Vårdnadsbidrag

Drygt 13% av stadens totala beviljade vårdnadsbidrag finns i Spånga-Tensta. Ett sjunkande antal barn i åldrarna 1-3år vid augusti månads uppföljning bidrog till ett kraftigt budgetunderskott med personalindragningar som följd för 5 av 14 förskolor i Tensta. Förskolorna uttrycker en oro inför nästkommande år med tanke på att kunna planera för verksamhetens organisation, barngrupper och kvalitet.

Inför nästkommande år är det viktigt med information till föräldrar på olika språk för att öka kunskapen om verksamhetens innehåll och nytta med förskolan. En strategigrupp bestående av förskolechefer, avdelningsledning och stadsdelsdirektör har bildats i syfte, att med gemensamma krafter hitta lösningar på uppkomna problem.

Åtgärder för utveckling utifrån förra årets kvalitetsredovisning

Den resultatenhet som i inspektörsrapporten 2009 fick tydliga underlag för åtgärder och utvecklingsinsatser beskriver förändringsarbetet tydligt i kvalitetsredovisningen.

Ett medvetet pedagogiskt utvecklingsarbete pågår inom de målområden som finns beskrivna i läroplan och stadsdelens verksamhetsplan och har gett resultat. För merparten av de utvecklingsområden som redovisas krävs längre tid men nedan anges hur långt förskolorna kommit inom respektive område.

1. Kvalitetsarbete – Fortsatt fokus på målformuleringar, resultat och analys av måluppfyllelse i det systematiska kvalitetsarbete som pågår.

Resultat och analys

Enheterna följer avdelningens årshjul för kvalitetsarbete vilket kan ses som en del i stadens ILS system. Det syns en tydlig utveckling av resultat- och analysarbetet men det krävs mera tid och kompetensutveckling för att kunna beskriva en ökad måluppfyllelse. Deltagande i utbildningsförvaltningens satsning ”lokalt kvalitetsarbete” med fokus på målformuleringar, resultat- och analysarbete bidrar till en utveckling av området. 9 enheter har deltagit och ytterligare 10 enheter kommer att delta nästkommande år. Några enheter kommer att erbjudas deltagande i fördjupningsgrupper vilket bidrar till en kompetenshöjning för stadsdelens förskolor. Spridningen av kompetenshöjningen kommer under nästkommande år att ske i förskolornas egna kvalitetsgrupper.

2. Flerspråkighet och språkutvecklande arbete - Fortsatt utveckling av det språkutvecklande arbetssättet att utmana och stödja barnen i deras språkutveckling.

Resultat och analys

Samtliga förskolor arbetar med modersmålsstöd för de flerspråkiga barnen. En ständig dialog förs mellan såväl förskolechefer som pedagoger i syfte att utbyta erfarenheter och hitta goda modeller för detta arbete. Området kräver att det pedagogiska arbetet utgår från ett medvetet interkulturellt perspektiv. Stadsdelens 11 barnskötare som går förskollärarytbildningen med Interkulturell inriktning på Södertörns högskola kommer att bidra till utvecklingen av detta område. Ett utvecklingsområde som fortsättningsvis ska prioriteras.

Förskolorna observerar barns språkutveckling i svenska och analysarbetet fortsätter att utvecklas och fördjupas. Barnens kognitiva och språkliga nivå har utvecklats genom att barnen utmanas i att argumentera och beskriva händelseförlopp. En fortsatt satsning på kompetensutveckling för fler arbetslag i performansanalys /språkutvecklingsanalys/ under nästkommande år är prioriterat.

3. Pedagogisk dokumentation – Fortsatt arbete med att utveckla den pedagogiska dokumentationen för att synliggöra barns utvecklings- och lärprocesser

Resultat och analys

Den pedagogiska dokumentationen har utvecklats men bör förfinas och en större medvetenhet om att synliggöra barns lärprocesser krävs. Genomförande av dokumentation i form av portfolio för varje barn har ökat. Denna

dokumentation tydliggör verksamheten för föräldrar och andra besökare. Förskolorna fortsätter med olika kompetenshöjande insatser gällande pedagogisk dokumentation och individuella handlingsplaner för varje barn. Satsningen prioriteras nästkommande år.

4. Barns delaktighet och inflytande – Fortsatt arbete med att öka barns reella inflytande och delaktighet under sin vistelse i förskolan.

Resultat och analys

Pedagogerna behöver kompetensutveckling och en ökad medvetenhet kring barns delaktighet under nästkommande år. De resultat som beskrivs kring barns delaktighet är synbara, men kan förbättras. Formerna för inflytande finns men bör utvecklas. Förskolorna måste tydligare nå ut till föräldrarna hur de arbetar med barns inflytande och delaktighet i förskolan.

5. Föräldrars delaktighet och inflytande – Fortsatt utveckling av arbetsformer som ger alla föräldrar möjlighet till reellt inflytande.

Resultat och analys

Likabehandlingsplanen har blivit ett verktyg för att bibehålla fokus på ett medvetet arbete för att förskolan ska vara en arbetsplats för barn och vuxna fria från diskriminering och kränkande behandling där alla kan känna sig trygga och känna glädje. Föräldrars delaktighet i arbetet med likabehandlingsplanen är ett exempel på att föräldrarnas delaktighet och inflytande har ökat men bör få fortsatt prioritet. En spridning av goda modeller för förädradelaktighet och inflytande bidrar till en fortsatt utveckling av arbetet i samtliga förskolor.

6. Samverkan med förskoleklassen, skolan och fritidshemmen – Fortsätta att utveckla ett fördjupat samarbete mellan förskolechefer och rektorer samt förskolans och grundskolans pedagoger.

Resultat och analys

Samverkan fungerar väl och samtliga förskolor uttrycker att en tydlig utveckling har skett jämfört med tidigare år. Regelbundna möten planeras gemensamt in i förskolornas och skolornas kalendarium. Dialogen och samarbetet mellan förskolechefer och skolläda, förskolans och skolans pedagoger har fördjupats. En kontinuitet i arbetet har uppnåtts. Den årliga samverkanskonferensen som avdelningsledningen anordnar säkerställer uppföljningen av arbetet. Stadsdelens riktlinjer för samverkan förskola, förskoleklass, fritidshem och skola, ger en grund för att stödja barnets livslånga lärande, revideras vid den årliga samverkanskonferensen. Konferensen har pågått sedan 1996 och är en fortsatt självklar del i avdelningens kvalitetsarbete. Arbetet kommer nästkommande år att fokusera

på ökad dialog med föräldrarna för att skapa ett större förtroende inför val av den samverkande skolan.

Åtgärder för utveckling verksamhetsåret 2009-2010

Ett medvetet pedagogiskt utvecklingsarbete pågår inom de målområden som finns beskrivna i läroplan och stadsdelens verksamhetsplan och tydliga resultat har uppnåtts. Förskolorna i Spånga-Tensta präglas av en hög ambitionsnivå och ett stort intresse av att höja kvaliteten ytterligare och fortsätta utvecklingen inom ett flertal områden. Ett långsiktigt arbete som i stort sett är en utveckling av åtgärderna i förra årets kvalitetsredovisning.

Förskolorna i Spånga-Tensta kommer att satsa på följande utvecklingsområden:

1. Förskolans arbetssätt ska främja och stödja barns språkutveckling och utveckling av den skriftspråkliga världen och barns lärande inom de naturvetenskapliga och matematiska områdena.
2. Området Barns hälsa ska prioriteras.
Förskolornas hälsofrämjande arbete handlar om att ge barnen ökad förståelse för goda kostvanor och vikten av att röra på sig. Dagliga rörelseaktiviteter såsom rytmik, gymnastik, långa promenader och lek i skogen prioriteras.
3. Flerspråkighet och språkutvecklande arbete - Fortsatt utveckling av det språkutvecklande arbetssättet att utmana och stödja barnen i deras språkutveckling.
4. Pedagogisk dokumentation – Fortsatt arbete med att utveckla den pedagogiska dokumentationen för att synliggöra barns utvecklings- och läroprocesser
5. Barns delaktighet och inflytande – Fortsatt arbete med att öka barns reella inflytande och delaktighet under sin vistelse i förskolan.
6. Föräldrars delaktighet och inflytande – Fortsatt utveckling av arbetsformer som ger alla föräldrar möjlighet till reellt inflytande.
7. Samverkan med förskoleklassen, skolan och fritidshemmen – Fortsätta att utveckla ett fördjupat samarbete mellan förskolechefer och rektorer samt förskolans och grundskolans pedagoger.
8. Kvalitetsarbete – Fortsatt fokus på målformuleringar, resultat och analys av måluppfyllelse i det systematiska kvalitetsarbete som pågår.